

แผนแม่บท

ศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า
จังหวัดพะเยา

โดย

นายวิชาติ ใจสมิง

ผู้อำนวยการศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า

จังหวัดพะเยา

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	๑
บทที่ ๑ ทิศทางนโยบายของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติ ที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋ำ จ.พะเยา	๕
บทที่ ๒ วิเคราะห์สถานการณ์การบุกรุกการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋ำ จ.พะเยา	๓๗
บทที่ ๓ ยุทธศาสตร์การพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของศูนย์จัดการกลุ่ม ป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋ำ จ.พะเยา	๙
บทที่ ๔ แผนแม่บทการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของศูนย์จัดการกลุ่ม ป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋ำ จ.พะเยา	๑๓

บทนำ

ศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จังหวัดพะเยา ได้ประเมินสถานการณ์การบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้อย่างต่อเนื่อง ทำให้พื้นที่ป่าไม้ของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จังหวัดพะเยา มีจำนวนลดลง จึงได้วางยุทธศาสตร์ในการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จังหวัดพะเยา และจัดทำแผนแม่บท กำหนดเป้าหมายที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามห้วงเวลาที่กำหนด ซึ่งจะเป็นผลดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และสร้างความเข้าใจให้ประชาชนมีจิตสำนึก หวงแหนป่าไม้ และสร้างความเข้าใจให้ประชาชนมีจิตสำนึก หวงแหน รักษาป่าไม้ และสามารถอาศัยซึ่งกันและกันได้

ศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จังหวัดพะเยา หวังว่า แผนแม่บทฉบับนี้ คงเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จังหวัดพะเยา ต่อไป

(นายวิชาติ ใจสมิง)

ผู้อำนวยการศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓

ป่าแม่ต๋า จ.พะเยา

บทสรุป

จากสถานการณ์การบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ทำพื้นที่ป่าไม้ของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จ.พะเยา มีจำนวนลดลงก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จ.พะเยา จึงวางยุทธศาสตร์ในการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จ.พะเยา และจัดทำแผนแม่บท กำหนดเป้าหมายที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามห้วงเวลาที่กำหนด คือ ให้ประชาชนอยู่ดี กินดี เมื่อศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จ.พะเยา มีทรัพยากรป่าไม้อุดมสมบูรณ์ อย่างน้อย ๔๐% ของพื้นที่รับผิดชอบ ภายใน ๑๐ ปี และกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

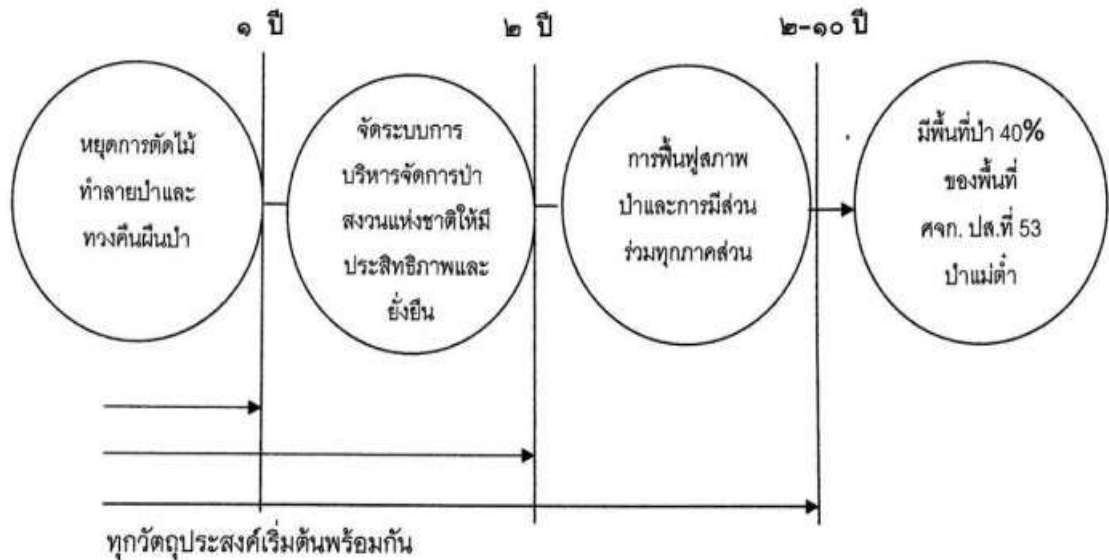
๑. เพื่อหยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่า และทวงคืนผืนป่าจากผู้บุกรุกครอบครองให้ได้ตามเป้าหมายกำหนดไว้ภายใน ๑ ปี

๒. เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่ป่าเป้าหมายของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จ.พะเยา ให้มีสภาพที่สมบูรณ์ภายใน ๒-๑๐ ปี

แผนแม่บท

การพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติ ๕๓ ป่าแม่ต๋า

จ.พะเยา

การดำเนินการ

แผนแม่บทฉบับนี้ได้กำหนดแผนระดับยุทธศาสตร์การพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จ.พะเยา และกลยุทธ์ในการปฏิบัติเพื่อให้ศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จ.พะเยา ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการปฏิบัติและการประสานงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบให้สอดคล้อง และเป็นไปตามแนวทางเดียว โดยยุทธศาสตร์การพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จ.พะเยา แบ่งออกเป็น ๓ ประเด็น ยุทธศาสตร์ และกำหนดกลยุทธ์ในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ รวม ๗ กลยุทธ์ ดังนี้

๑. ประเด็นยุทธศาสตร์รวมพลังป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้
 - ๑.๑ กลยุทธ์หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ
 - ๑.๒ กลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่า

๒. ประเด็นยุทธศาสตร์ปลูกจิตสำนึกรักผืนป่าของแผ่นดินเกิด
 - ๒.๑ กลยุทธ์กำหนดให้การแก้ไขปัญหาคารบุงกรุกตัดไม้ทำลายป่าเป็น “วาระแห่งชาติ”
 - ๒.๒ กลยุทธ์จัดตั้งองค์กรแนวร่วมภาคประชาชนเพื่อปลูกจิตสำนึก
 - ๒.๓ กลยุทธ์ปลูกจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่ที่มีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงาน
๓. ประเด็นยุทธศาสตร์ฟื้นฟูและดูแลรักษาป่าอย่างยั่งยืน
 - ๓.๑ กลยุทธ์จัดระบบการดูแลรักษาอย่างยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วมกับประชาชน
 - ๓.๒ กลยุทธ์ให้คนอยู่กับป่า พึ่งพาอาศัยกันอย่างมีความสุข

บทที่ ๑

ทิศทาง นโยบายการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติ ที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จ.พะเยา

๑.๑ หลักการและเหตุผล

เนื่องจากสถานการณ์การบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ที่เกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น การบุกรุกเพื่อขยายพื้นที่ทางการเกษตร การบุกรุกจับจองของนายทุน การตัดไม้ทำลายป่า การซื้อขายที่ดินรอบมหาวิทยาลัยพะเยา ตลอดจนคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๔/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗ เรื่อง การปราบปราม และหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ข้อ ๓ ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ ติดตามผลคดี และดำเนินการฟื้นฟูพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุกทำลายให้คืนสภาพป่าไม้ที่สมบูรณ์ดังเดิม โดยประสานกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งภาคประชาชน และองค์กรชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าวอย่างจริงจัง และคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๖๖/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗ เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้ง การบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบายการปฏิบัติงาน เป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ข้อ ๒.๑ การดำเนินการใดๆ ต้องไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ยากไร้ ผู้ที่มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกิน ซึ่งได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เดิมนั้นๆ ก่อน คำสั่งมีผลบังคับใช้ ยกเว้นผู้ที่บุกรุกใหม่จะต้องดำเนินการสอบสวน และพิสูจน์ทราบเพื่อกำหนดวิธีปฏิบัติที่เหมาะสม และดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

แผนแม่บทแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๗ ยุทธศาสตร์ข้อ ๓.๕.๓ ประเด็นยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ข้อ ๓.๕.๓.๑ ปรับปรุงระบบการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ข้อ ๕) ปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการป่าไม้ของกรมป่าไม้ให้อยู่ในรูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่ (area approach) โดยกระจายอำนาจบริหาร งบประมาณ และบุคลากรสู่สำนักงานป่าสงวนแห่งชาติแต่ละแห่ง ข้อ ๖) ให้ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการของกรมป่าไม้ ให้มีการจัดทรัพยากรป่าไม้อย่างบูรณาการ ข้อ ๓.๕.๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ ฟื้นฟู และดูแลรักษาป่าไม้ อย่างยั่งยืน ข้อ ๓.๕.๔.๓ ให้คนอยู่กับป่า พึ่งพากันอย่างมีความสุขโดยส่งเสริม พัฒนา ตามแนวทางพระราชดำริในการดูแลทรัพยากรป่าไม้ ดูแลประชาชน และชุมชนในพื้นที่ป่า และพื้นที่รอบป่าให้มีพอกอยู่ พอกิน พอใช้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขเกื้อกูลกันระหว่างป่าคน อย่างยั่งยืน จัดทำโครงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ โครงการเส้นทางศึกษาธรรมชาติ โครงการป่าสมุนไพร เป็นต้น และนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการ

พัฒนาโครงสร้างความเป็นอยู่และรายได้ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยส่งเสริมให้มีวิสาหกิจชุมชน และระบบสหกรณ์ให้กับชุมชนในพื้นที่ป่า และพื้นที่รอบป่า กลยุทธ์ข้อ ๔.๓.๒.๘ ปรับปรุงระบบพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ข้อ ๔.๓.๒.๑๕ ให้คนอยู่กับป่าพึ่งพากันอย่างมีความสุข ศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จ.พะเยา จึงมีแนวทางให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และยั่งยืน ในการดูแลพื้นที่ป่าครอบคลุมพื้นที่ป่าไม้ และในเขตพื้นที่การปกครองทั้งหมด ทั้งอำเภอเมือง และอำเภอแม่ใจ จ.พะเยา ตลอดจนพัฒนาระบบงานให้สามารถบริหารงานด้านป่าไม้กับประชาชนแบบครบวงจร (One Stop Service) และ Single Window ครอบคลุมเขตการปกครองตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ ในท้องที่ที่รับผิดชอบ

๑.๒ วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการจัดการทำแผนแม่บทฉบับนี้ก็เพื่อให้เป็นแนวทางการบริหารจัดการของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จ.พะเยา เพื่อวางแผนปฏิบัติการและประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ร่วมกัน

๑.๓ กรอบความคิดในการจัดทำแผนแม่บทของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จ.พะเยา

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๙

ปลูกไม้ในใจคน คือ การปลูกป่าลงบนแผ่นดิน “เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรที่จะปลูกต้นไม้ลงบนแผ่นดิน และรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่คณะบุคคลที่เข้าเฝ้า ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๗ “เราจะทำให้ประเทศไทยกลับมีความอุดมสมบูรณ์ มีความชุ่มชื้นได้ ขออย่าไปรังแกป่าเท่านั้นเอง”

พระราชดำรัสสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๒๕ “พระเจ้าอยู่หัวเป็นน้ำ ฉันจะเป็นป่า ป่าที่ถวายเป็นความรักภักดีต่อน้ำ พระเจ้าอยู่หัวสร้างอ่างเก็บน้ำ ฉันจะสร้างป่า” และวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๓๔ “ป่าไม้ช่วยซึมซับน้ำฝนไว้ใต้ดิน เรียกว่าน้ำใต้ดิน ค่อยๆ ระบายลงมาเป็นธารน้ำ เป็นลำคลอง เป็นแม่น้ำให้เราได้ใช้กันตลอดมา เราจึงควรถนอมรักษาป่าไว้ให้คงอยู่เป็นต้นน้ำลำธาร เพื่อว่าลูกหลานเราจะได้ไม่ลำบาก”

ใช้กรอบแนวคิดตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๔/๒๕๕๗ เรื่องการปราบปราม และหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๖๖/๒๕๕๗ เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้ง การบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ของศูนย์จัดการกลุ่มป่า สงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จ.พะเยา

๒.๑ สถานการณ์และแนวโน้มการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ของศูนย์จัดการกลุ่มป่า สงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จ.พะเยา

เนื่องจากสถานการณ์ปัจจุบัน มีแนวโน้มในการบุกรุกพื้นที่ป่า และลักลอบตัดไม้ทำลายป่าเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้พื้นที่ป่าลดลงอย่างต่อเนื่องหลายสาเหตุ เช่น การบุกรุกเพื่อขยายพื้นที่ทำการเกษตร การบุกรุกจับจองของนายทุน การออกเอกสารสิทธิ์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย การปลูกพืชเกษตรเชิงเดี่ยว การศึกษาของชาวบ้านไม่ค้ำยสูง ขาดการแบ่งโซนนิ่งพื้นที่ที่ชัดเจน ทำให้มีการทำลายทรัพยากรป่าไม้ เพิ่มขึ้นจนเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การเกิดไฟป่า เกิดน้ำท่วม เกิดดินถล่ม ปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานการณ์มีแนวโน้มที่จะรุนแรงมากขึ้น มีหลายปัจจัย ดังนี้

๒.๑.๑ นโยบายของรัฐบาลบางประการที่ผ่านมาส่งเสริมให้มีการบุกรุกทำลายป่ามากขึ้น เช่น การนำพื้นที่ป่าไม้มาปฏิรูปเป็นพื้นที่เกษตร การส่งเสริมการปลูกยางพารา

๒.๑.๒ วัฏจักรของการทำลายป่าเริ่มต้นตั้งแต่การเข้าไปตัดไม้ แคว่ถางป่า การทำกิน การขายที่ดินป่า การเปลี่ยนมือ การครอบครองป่าจนไปถึงการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินในเขตป่า

๒.๑.๓ การขยายการครอบครองพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่ ทำเป็นแปลงใหญ่ มุ่งผลตอบแทนในเชิงเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และชุมชนท้องถิ่น

๒.๑.๔ การขยายพื้นที่ ที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่เป็นการทำการเกษตรเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง ยางพารา เมื่อเกษตรกรต้องการผลผลิตเพิ่มก็ขยายพื้นที่เพิ่มเติมที่จะพัฒนารูปแบบ และวิธีการทำการเกษตรเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิต

๒.๒ แนวทางการป้องกัน และปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ของศูนย์ จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จ.พะเยา

ดำเนินการโดยใช้แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศปี ๒๕๔๕ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นบรรทัดฐานในการตรวจสอบสภาพความสมบูรณ์ของป่า หากพื้นที่บริเวณใดที่ปรากฏในภาพถ่ายปี ๒๕๔๕ โลงเตียนไปจาก ปี ๒๕๔๕ แสดงว่าเป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุกใหม่อย่างแน่นอน ให้ดำเนินการตามกฎหมายได้ทันที และจะทำการตรวจสอบพื้นที่ป่าที่รับผิดชอบของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จ.พะเยา เพื่อนำพื้นที่ที่ถูกบุกรุกทำลายมา

ฟื้นฟูสภาพป่า หรือมอบให้ชุมชนช่วยกันดูแลรักษา และใช้ประโยชน์ร่วมกันต่อไป โดยใช้แนวทางแก้ปัญหา ดังนี้

๒.๒.๑ ต้องไม่มีการบุกรุกเพิ่มเติมอีกนับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

๒.๒.๒ ดำเนินการตามกฎหมายต่อผู้บุกรุกป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี ๓๐ มิ.ย. ๔๑ และกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้อย่างเคร่งครัด

๒.๒.๓ จัดลำดับความเร่งด่วนกับนายทุน หรือผู้บุกรุกรายใหญ่ที่บุกรุกป่าไม้ เป็นลำดับแรกแล้วดำเนินการกับรายอื่นๆ ต่อไป

๒.๒.๔ การดำเนินการใดๆ ต้องไม่กระทบต่อประชาชนที่ใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ที่พิสูจน์แล้วควรได้รับสิทธิในที่ดินตามกฎหมายหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายหรือการดำเนินการของภาครัฐและจะต้องเป็นการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ที่เป็นระบบอย่างยั่งยืน

๒.๓ ระดับความรุนแรงของปัญหาบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต้า จ.พะเยา

๒.๓.๑ พื้นที่วิกฤต ได้แก่

ตำบลแม่กา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

ตำบลสันป่าม่วง ตำบลต๋อม ตำบลต้า ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมืองพะเยา

จังหวัดพะเยา

บทที่ ๓

ยุทธศาสตร์การพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จ.พะเยา

จากสถานการณ์การบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้อย่างต่อเนื่อง ทำให้พื้นที่ป่าไม้ในเขตรับผิดชอบของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จ.พะเยา มีจำนวนลดลง เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติให้มีความสมบูรณ์และสมดุลประชาชนอยู่กับป่าอย่างมีความสุข และหยุดยั้งการบุกรุกพื้นที่ตัดไม้ทำลายป่า จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ดังนี้

๓.๑ วิสัยทัศน์ (Vision)

“ประชาชนอยู่ดี กินดี เมื่อศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จังหวัดพะเยา มีทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์อย่างน้อย ๔๐% ของพื้นที่รับผิดชอบภายใน ๑๐ ปี”

๓.๒ พันธกิจ (Mission)

- ๓.๒.๑ หยุดยั้งการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ทุกประเภทโดยเร่งด่วน
- ๓.๒.๒ หยุดยั้งการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า
- ๓.๒.๓ จัดทำแนวเขตป่าให้ชัดเจน
- ๓.๒.๔ สร้างจิตสำนึกรักและหวงแหนทรัพยากรป่าไม้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง
- ๓.๒.๕ จับกุมเอาผิดกับผู้ที่เข้าครอบครองพื้นที่ป่าโดยผิดกฎหมาย ชับไล่หรือถอน
- ๓.๒.๖ พื้นฟูสภาพป่าที่เสื่อมโทรม
- ๓.๒.๗ ป้องกันการบุกรุกแผ้วถางป่าของราษฎรรายใหม่ ในเขตพื้นที่รกร้าง หรือเสื่อมโทรม
- ๓.๒.๘ ปรับปรุงระบบการดูแลรักษาป่า โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

๓.๓ เป้าหมายหลัก (Goal)

พิทักษ์รักษาป่าไม้ของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จังหวัดพะเยา ให้มีความสมบูรณ์อย่างน้อย ๔๐% ไม่มีการบุกรุกเพิ่มภายใน ๑๐ ปี

๓.๔ วัตถุประสงค์ (Objective)

๓.๔.๑ เพื่อหยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่า และทวงคืนผืนป่าจากผู้บุกรุกครอบครองให้ได้ตามเป้าหมาย กำหนดไว้ภายใน ๑ ปี

๓.๔.๒ เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่ป่าของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จ.พะเยา ให้มีสภาพที่สมบูรณ์ ภายใน ๒-๑๐ ปี

๓.๕ ยุทธศาสตร์พิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จ.พะเยา ประกอบด้วย ๓ ยุทธศาสตร์

๓.๕.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์ รวมพลังป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้

สิ่งสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ คือความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการร่วมกัน รวมพลัง ปกป้องด้วยความรักและห่วงแหนทรัพยากรป่าไม้ของชาติอย่างจริงจัง ยุทธศาสตร์นี้มีกลยุทธ์ที่สำคัญดังนี้

๓.๕.๑.๑ หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

๑) ให้ยึดถือแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ.๒๕๔๔-๒๕๔๕ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหลักในการกำหนดสภาพพื้นที่ป่าไม้ตามมติคณะรัฐมนตรี ๓๐ มิ.ย. ๒๕๔๑

๒) เร่งรัดการจับกุมผู้บุกรุกป่าไม้ โดยจัดลำดับความเร่งด่วนกับผู้บุกรุกรายใหญ่เป็นลำดับแรก แล้วดำเนินการกับรายอื่นๆ ต่อไป

๓) จัดให้มีการลาดตระเวนร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในบริเวณที่ล่อแหลม

๔) กรณีผู้บุกรุกรายใหม่เป็นประชาชนยากไร้ มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกินตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๖๖/๒๕๕๗ จะต้องดำเนินการสอบสวนและพิสูจน์ทราบ เพื่อกำหนดวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสม และดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

๓.๕.๑.๒ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่า

๑) เพิ่มช่องทางการมีส่วนร่วมภาคประชาชนให้มากขึ้นในการแจ้งข่าวสาร โดยศูนย์รับแจ้งเหตุศูนย์ดำรงธรรม เป็นต้น

๒) ประสานความร่วมมือสื่อมวลชน (วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่อออนไลน์) ให้ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารการป้องกันบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า

๓) ประสานความร่วมมือจากภาคเอกชน ภาคประชาชน และกลุ่มจิตอาสาในการร่วมยับยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้

๔) รณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร การป้องกัน และปราบปรามในชุมชนในเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่รอบป่าอย่างชัดเจน และต่อเนื่อง

๓.๕.๒ ประเด็นยุทธศาสตร์ปลูกจิตสำนึกรักผืนป่าของแผ่นดินเกิด

เพื่อปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนรัก ห่วงแหน และปกป้องทรัพยากรป่าไม้ของชาติ ยุทธศาสตร์นี้มีกลยุทธ์ที่สำคัญ ดังนี้

๓.๕.๒.๑ กำหนดให้การแก้ไขปัญหการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าเป็น “วาระแห่งชาติ”

๑) ปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนและประชาชนมีความรัก และห่วงแหนทรัพยากรป่าไม้ในรูปแบบต่างๆ เช่น เป็นครูป่าไม้

๒) ปลูกจิตสำนึกของคนในชาติให้เห็นความสำคัญของทรัพยากร และให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา

๓.๕.๒.๒ จัดตั้งองค์กรแนวร่วมภาคประชาชนเพื่อปลูกจิตสำนึก

๑) จัดตั้งองค์กรแนวร่วมภาคประชาชนเพื่อปลูกจิตสำนึก และเข้าร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เพื่อทำหน้าที่แจ้งเตือน เฝ้าระวัง และคุ้มครองรักษาพื้นที่ป่าไม้ เช่น อาสาป่าไม้บ้าน, ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (ร.ส.ท.ป.)

๒) ประสานงานกับทุกภาคส่วน เพื่อให้มีการให้ประโยชน์ และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์

๓.๕.๒.๓ ปลูกจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่ที่มีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงาน

๑) ปลูกฝัง อบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องให้มีอุดมการณ์ ความรัก ห่วงแหน ทรัพยากรป่าไม้ และภาคภูมิใจที่ได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้พิทักษ์มรดกของแผ่นดิน

๒) ให้รางวัลเจ้าหน้าที่ที่เสียสละการทำงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

๓.๕.๓ ประเด็นยุทธศาสตร์ ฟื้นฟู และดูแลรักษาป่าไม้อย่างยั่งยืน

เพื่อให้คนอยู่กับป่าได้อย่างมีความสุข และป่าที่ได้รับการฟื้นฟู ดูแลมีความสมบูรณ์ และยั่งยืน ยุทธศาสตร์นี้จึงกำหนดกลยุทธ์ที่สำคัญ ดังนี้

**๓.๕.๓.๑ จัดระบบการดูแลรักษาป่าไม้อย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วม
ร่วมกับประชาชน**

๑) ดูแลประชาชนและชุมชนในพื้นที่ป่า และพื้นที่รอบป่าให้มีพอกอยู่พอกิน พอใช้ โดยจัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้อยู่อย่างมีความสุขเกื้อกูลกันระหว่างป่ากับคนอย่างยั่งยืน

๒) จัดตั้งอาสาสมัครป่าไม้บ้านในหมู่บ้านที่มีเขตติดต่อกับป่า ทำหน้าที่ดูแลและบำรุงรักษาป่าให้ครอบคลุมพื้นที่ป่า

๓.๕.๓.๒ ให้คนอยู่กับป่า พึ่งพาอาศัยกันอย่างมีความสุข

๑) ส่งเสริม สนับสนุน และขยายผลการดำเนินการ พัฒนามาตามแนวทางพระราชดำริ และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้

๒) ดูแลประชาชน และชุมชนในพื้นที่ป่าและพื้นที่รอบป่าให้มีพอกอยู่พอกิน พอใช้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข เกื้อกูลกันระหว่างป่ากับคนอย่างยั่งยืน

๓) จัดทำโครงการเสริมรายได้กับประชาชน และชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ป่าและพื้นที่รอบป่า เช่น โครงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ โครงการเส้นทางศึกษาธรรมชาติ โครงการป่าสมุนไพร เป็นต้น

๔) นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการพัฒนาโครงสร้างความเป็นอยู่ และรายได้ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยส่งเสริมให้มีระบบสหกรณ์ให้ชุมชนในพื้นที่ป่าและพื้นที่รอบป่า

บทที่ ๔

แผนแม่บทการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จังหวัดพะเยา

จากการวิเคราะห์สถานการณ์การบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จังหวัดพะเยา ในปัจจุบันที่นับวันจะขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปัจจัยหลายอย่าง ทำให้ปริมาณพื้นที่ป่าไม้ของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จังหวัดพะเยาลดลง ศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จังหวัดพะเยา จึงได้วางยุทธศาสตร์ “พิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จังหวัดพะเยา” ซึ่งประกอบด้วย ๓ ประเด็นยุทธศาสตร์ ตามที่กล่าวมาแล้วในบทที่ ๓ เพื่อให้การนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ จึงได้จัดทำแผนแม่บทกำหนดเป้าหมายของงานที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุผลตามห้วงเวลาที่กำหนด และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์กลยุทธ์ และเป้าหมายที่กำหนดในแผนแม่บท ดังนี้

๔.๑ เป้าหมายของแผนแม่บท

ประชาชนอยู่ดี กินดี เมื่อศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จังหวัดพะเยา มีทรัพยากรป่าไม้อุดมสมบูรณ์ อย่างน้อย ๔๐% ของพื้นที่รับผิดชอบภายใน ๑๐ ปี

๔.๒ วัตถุประสงค์

๔.๒.๑ เพื่อหยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่า และทวงคืนผืนป่าจากผู้บุกรุกครอบครองให้ได้ตามที่เป้าหมายกำหนดไว้ ภายใน ๑ ปี

๔.๒.๒ เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่ป่า เป้าหมายทั่วทั้งประเทศให้มีสภาพที่สมบูรณ์ภายใน ๒-๑๐ ปี

๔.๓ การดำเนินการ

แผนแม่บทฉบับนี้ได้กำหนดแนวคิดในระดับยุทธศาสตร์ของการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋าจังหวัดพะเยา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปฏิบัติการและประสานงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบให้สอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกันไว้ ดังนี้

๔.๓.๑ “ยุทธศาสตร์พิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า จังหวัดพะเยา”

แบ่งออกเป็น ๓ ประเด็นยุทธศาสตร์ดังนี้ คือ

- 1) ประเด็นยุทธศาสตร์รวมพลังป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้
- 2) ประเด็นยุทธศาสตร์ ปลูกจิตสำนึกรักผืนป่าของแผ่นดินเกิด
- 3) ประเด็นยุทธศาสตร์ ฟื้นฟูและดูแลรักษาป่าไม้อย่างยั่งยืน

๔.๓.๒ เพื่อให้ทั้ง ๓ ประเด็นยุทธศาสตร์ในการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋า บรรลุวัตถุประสงค์ของแผนแม่บท จึงได้กำหนดกลยุทธ์ไว้

ประเด็นยุทธศาสตร์ รวมพลังป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้

๔.๓.๒.๑ กลยุทธ์ “หยุดยั้งการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ”

๔.๓.๒.๒ กลยุทธ์ “ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่า”

ประเด็นยุทธศาสตร์ ปลูกจิตสำนึกรักผืนป่าของแผ่นดินเกิด

๔.๓.๒.๓ กลยุทธ์ “กำหนดให้การแก้ไขปัญหาการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า เป็น “วาระแห่งชาติ”

๔.๓.๒.๔ กลยุทธ์ “จัดตั้งองค์กรแนวร่วมภาคประชาชนเพื่อปลูกจิตสำนึก”

๔.๓.๒.๕ กลยุทธ์ “ปลูกจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่มีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงาน”

ประเด็นยุทธศาสตร์ ฟื้นฟู และดูแลรักษาป่าไม้อย่างยั่งยืน

๔.๓.๒.๖ กลยุทธ์ “จัดระบบการดูแลรักษาป่าไม้อย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมกับประชาชน”

๔.๓.๒.๗ กลยุทธ์ “ให้คนอยู่กับป่าพึ่งพาอาศัยกันอย่างมีความสุข

๔.๔ กลไกในการขับเคลื่อนและงบประมาณ

๔.๔.๑ ได้รับงบประมาณจากกรมป่าไม้

๔.๔.๒ ได้รับงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล ในท้องถิ่น

๔.๔.๓ ได้รับงบประมาณจากภาคเอกชน

๔.๕ หน่วยรับผิดชอบหลัก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๕.๑ ศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋ำ จังหวัดพะเยา

๔.๕.๒ อำเภอเมืองพะเยา อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา

๔.๕.๓ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล ในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋ำ จังหวัดพะเยา

๔.๕.๔ สถานการศึกษาในท้องที่ของศูนย์จัดการกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติที่ ๕๓ ป่าแม่ต๋ำ จังหวัดพะเยา